

## Gabriel García Márquez (1928 – 2014): *Láska za časů cholery* (1985)

### I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Strašák provinilosti byl natolik zjevný, že si doktor Urbino včas uvědomil, nakolik rozlije soulad v jeho domácnosti, a sotva vycítil, že se blíží, rychle manželku uklidňoval: „Jen klid, miláčku, můžu za to já.“ Ničeho se totiž tak neobával jako unáhlených a definitivních rozhodnutí své ženy a byl přesvědčen, že vždycky pramení z pocitu viny. Zmatek, který se jí zmocnil poté, co Florentina Arizu odmítla, se nicméně žádnou útěšnou větou nevyřešil. Po mnoho měsíců nadále otvírala balkónové okno a pokaždé postrádala onen přízrak osamělce, který ji vyhlížel v opuštěném parčíku, a když se zahleděla na nejzastřenější lavičku pod stromem, kde vysedával s knížkou, aby na ni myslel, aby pro ni trpěl, musela okno zavřít a povzdychnout si: „Ubožák.“ Pocítila dokonce jisté rozčarování, že je méně neodbytný, než se původně domnívala, jenomže to už bylo příliš pozdě, než aby se dala minulost opravovat, a vícekrát se přistihla při pozdní touze po dopisu, který nikdy nepřišel. Když se musela rozhodnout, zda se za Juvenala Urbina provdá, dostala se do hluboké krize, uvědomujíc si, že nemá jediný pádný důvod, aby mu dala přednost, když předtím bez jediného pádného důvodu odmítla Florentina Arizu. Doktora Urbina ve skutečnosti milovala právě tak málo, jako toho druhého; navíc jej mnohem méně znala a v jeho dopisech nežhnuly horečné city jako v dopisech Florentina Arizy, ani jí nepodal tolik jímavých důkazů o tom, jak silně o ni stojí. Pravdou bylo, že doktor Juvenal Urbino nikdy nepředstířel svoje návrhy v jazyce lásky, a působilo přinejmenším zvláště, že takový pravověrný katolík, jakým byl, jí nabízel pouze pozemské statky: jistotu, řád, štěstí, tedy blízké hodnoty, jejichž součet se snad mohl podobat lásce: skoro byl láskou. Ale láska to nebyla a tyhle pochybnosti jenom zvětšovaly její zmatek, neboť si zároveň nebyla jistá, zda láska je skutečně to, čeho se jí nejvíc nedostává k životu.

Ať tak či onak, šťastné manželství Ferminy Dazové skončilo s koncem svatební cesty a ten, kdo jediný jí mohl pomoci odvrátit definitivní ztroskotání, byl zcela ochromen strachem z matčina majestátu. Jemu, a ne slabomyslným švagrovým a pološílené tchyni přičítala Fermina Dazová vinu za to, že uvízla ve smrtelné pasti. Příliš pozdě začala podezřívat, že se za odbornou autoritou a světáckým kouzlem muže, za kterého se provdala, skrývá slaboch, jemuž není pomoci: padavka, kterému dodává kuráž společenská váha jeho příjmení.

Útočištěm se jí stal novorozený synek. Cítila ho vycházet ze svého těla s úlevou, že se osvobozuje od něčeho, co není její, a sama nad sebou se zhrozila, když zjistila, že nepocítuje nejmenší špetku přichylnosti k komu malému býčkoví vzešlému z jejího lůna, kterého jí bába ukázala, rudofialového jako zvířátko stažené z kůže, potřísněného slizem a krví, s pupeční šňůrou obtočenou okolo krku. V samotě paláce se jej však naučila znát, poznali jeden druhého a Ferminu Dazovou hluboce nadchlo poznání, že člověk děti nemiluje proto, že jsou to děti, ale zamiluje si je skrze náklonnost, která vzniká při jejich výchově. Nakonec v domě svého neblahého osudu nesnášela nikoho a nic kromě synka.

Doktor Urbino ospravedlňoval svou vlastní slabost různými argumenty o manželských krizích, aniž se ptal, zda neprotiřečí jeho náboženské víře. Nepřipustil, že by zdrojem sporů s manželkou mohlo být zatuchlé ovzduší domácnosti, a trval na tom, že plynou přímo z podstaty manželství: absurdního vynálezu, který může existovat jen díky nekonečné milosti Boží. Přičilo se veškerému

vědeckému rozumu, aby dva lidé, kteří se sotva znají, nejsou spolu v žádném příbuzenském vztahu, mají rozdílné povahy, rozdílnou kulturní úroveň a dokonce i rozdílné pohlaví, byli naráz přinuceni žít spolu, spát ve stejné posteli, vzájemně sdílet dva osudy, jimž možná bylo předurčeno mířit opačnými směry. „Celý problém manželství spočívá v tom,“ říkával, „že končí každou noc po milování a každé ráno před snídaní se musí začít budovat znovu.“ Tím horší je to, jak říkal, v případě jejich manželství, neboť oba jsou příslušníky protikladných tříd, navíc ve městě, které pořád ještě sní o návratu místokráľů. Stmelovat je mohlo jedině něco tak nepravděpodobného a vrtkavého jako láska, pokud byla, a ta v jejich případě nebyla, když se brali, a osud neudělal nic jiného, než že je postavil tváří v tvář skutečnosti právě v okamžiku, kdy chyběl jenom krůček k tomu, aby ji stvořili.

## **II. Nebeletristický text:**

- A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;
- B. Jazykové apod. zvláštnosti.

### **Do manželství mladí lidé nespíchají**

**V rodinném chování současné české populace lze identifikovat rysy odlišné od života předcházející generace. Je to především pozdější odchod od rodičů, vyšší preference života v nesezdaném soužití nebo v samostatné domácnosti. To vede k uzavírání manželství a založení rodiny až ve vyšším věku. V případě mladých manželství se rozšiřuje trend, kdy se po vstupu do manželství odkládá narození prvního dítěte.**

Zatímco v roce 1995 bydlelo u rodičů 15,1 % žen a 32,2 % mužů ve věku 25–29 let, do roku 2013 se tento podíl u žen zdvojnásobil (na 31,1 %), u mužů dosáhl téměř 50 %. Počet žen žijících single se v této věkové kategorii zvýšil sedminásobně (na 8,5 %), u mužů čtyřnásobně (na 12 %).

#### **Alternativní formy soužití**

*„Základním demografickým znakem české společnosti se stává odkládání narození prvního dítěte, což je doprovázeno vyšší preferencí alternativních forem soužití,“ říká expert ČSÚ Ondřej Nývlt. „Nadále však lze tvrdit, že se jedná pouze o mezistupeň před vstupem do partnerské domácnosti,“ upřesňuje.*